

Posredna številka stane 2 kroni.

Preporučna lista: Celo leto 33 din., pol leta 16 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se pošiljajo po dogovoru; pri večkratnem nastopu primeren popust. Upravišтво prejemata naročila, inserate in reklamacije. Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVIŠEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne prelože. Telefon interurban šte. 113.

87. šte. 7.

Maribor, dne 31. julija 1929.

Letnik XIV.

„Dober Avstrijec — dober Jugoslovian“.

To krilatico je gospod poslanec Stanovnik, izzvan s stalnimi vpadi in medklji nasprotnikov, mimogrede in neobrazloženo vrgel v zbornico in s tem povzročil tudi javnosti nasprotnikov zelo neokusno polemiko. — Takoj v začetku moramo povdariti, da se s tako brez-pogojno in pavšalno trditvijo ne moremo strinjati in smo prepričani, da je tudi g. posl. Stanovnik istega mnenja. Vzemimo na primer samo naše Nemce. Dasi nimamo razloga, ne verovati v njihovo lojalnost na-pram naši državi, vendar pri najboljši volji ne moremo pričakovati od njih onega patrijotičnega čuta, ki so ga imeli za Avstrijo in bo tudi zelo težko v doglednem ča-su vzgojiti pri njih ta čut v državi, v kateri ne bodo igrali nikdar več one vloge, ki so jo imeli v Avstriji. Če je torej Nemcem, kot bivšim dobrim Avstrijcem ne-mogoče priznati brezpogojno dobro jugoslovianstvo, je naše odklonilno stališče za tako pavšalno trditev popol-noma utemeljeno. Nočemo zanikati, da je bilo med Slovenci brez razlike strank mnogo dobrih Avstrijcev, eno pa je gotovo, da naše ljudstvo, ki je po večini v ta-boru SLS, v jedru ni bilo nikdar brezpogojno avstrij-sko. Dovolj je povdariti naše samoniklo in jekleno slo-venstvo, ki je znalo v stalnem boju z germanizujočo Avstrijo obdržati svoje glavne postojanke in kljub vsem nasprotnim avstrijskim silam znatno napredovati na vseh poljih. Tu bi se lahko omenili, navdušeno podpi-sovanje našega ljudstva za Jugoslavijo, protiaustrijske akcije naših fantov na frontah, zapiranje in preganjanje naše narodne duhovščine, ne smemo pa pozabiti niti naših prostovoljcev in veleizdajalcev, ki so umirali ali pa nosili svojo kožo v boj za — Jugoslavijo in proti Avstriji. Sto in stotisočim našega ljudstva odrekati ju-goslovanski državljanski čut zato, ker niso bili »dobri Avstrijci«, vendar ne gre. Mi se v polni meri zavedamo, da ni v naši novi državi, ki je zgrajena s krvjo in kost-mi, s solzami in trpljenjem, z navdušenjem in delom našega ljudstva, — da torej v tej naši novi in pravi do-movini še ni vse tako, kakor bi moralo biti. Istotako pa smo v dno naše domoljubne duše globoko prepričani, da z vztrajnim sodelovanjem kot zvesti in navdušeni Jugoslovani moramo prej ali slej izvojevati naše me-sto samo in edino pod jugoslovanskim žarkim solncem. Avstrija je propala tudi z našim aktivnim podiranjem, Jugoslavija pa naj živi, raste in se razvija z našim ak-tivnim sodelovanjem.

Pred novim tiskovnim zakonom.

Naša javnost, zaposlena z razmerami v naši državi, ki najbolj in dnevno bodejo v oči, ne poklanja skoraj no bene pozornosti enemu izmed najvažnejših vprašanj, ki je sok vsega javnega življenja in najvplivnejši voditelj skozi kaos in anarhijo mnogostevilnih, nasprotujočih se smeri. To je predvsem vprašanje tiska in njegova ure-ditev v zakonskem načrtu, ki ga pripravlja vlada. Zelo hvalevredno in s polnim umevanjem važnosti tiska je napisan članek g. vseuč. prof. dr. Metoda Dolenc v »Slov. Narodu«. Pričakovali smo, da bo temu objektivno pisanemu članku sledila razprava v našem časopisju. Žal, da temu ni tako. Ali je potem čudno, če se brez jav-nih razprav v tisku rešujejo tiskovne zadeve od nestro-kovnjakov za zeleno mizo? Značilno pa je tudi in tem-bolj žalostno in sramotno dejstvo, da se o tisku razpravlja v — »Policiji« (strokovnem beograjskem policijskem listu).

Toda pogledajmo sedaj, kako si predstavlja vlada za-kon o tisku. Neka parlamentarna komisija je na po-budo ministra za izenačenje zakonov izdelala načrt za-kona, razdeljenega v 97 členov in X poglavij. Načrtu je seveda podlaga srbski tiskovni zakon, kakor bi v svetu ne bilo res dobrega in modernega tiskovnega zakona. Velestrbijanstvo je, žal, tako zaljubljeno vase, da pač ni mogoče od njega pričakovati nekaj splošno koristnega s stališča popolnoma novih razmer od razmer male kraljevine Srbije, kjer je vsak »opštinski četa« raz-lagal zakon po svoje in svoji stranki. Tako so nam vsilili že celo vrsto raznih zakonov nekdanje srbske države. Že samo to dejstvo, da se nam vsiljuje s srbs-kimi zakoni velestrbijaška miselnost, vsebuje in vzbu-ja nezaupanje in odpor. Zato moramo že glede na obli-ke in formalne strani najodločneje protestirati proti vsiljevanju nezrelh plodov, vzrastlih na predvojnih raz-merah nekdanje Srbije.

Načrt, kakršen se pripravlja za tiskovni zakon, je v splošnem in v posameznih določilih pomanjkljiv, na-zadnjaški in nedosleden. Kaj naj pomenja, da mora tiskar »posle vsršenog štampanja ali pre rasturanja da da od vsakih štampana novina i privremnih spisa po jedan primerak mesnoj državnoj policiji?« Čemu to? Ali ni v ustavi rečeno, da cenzura velja samo za časa vojne in njej sličnih dogodkov? To je potem še hujše, kakor je bilo v policijski Avstriji.

Zelo zanimivo in nadvse iznajdljivo pa je dolo-čilo o zabrani tiskovin. Ako policija list zapleni in so-dišče zaplembe ne potrdi, mora država povrniti dejan-sko škodo tiskarju. Ko je pa sodišče zaplembo potrdilo, mora policijska oblast dvigniti tekom osem dni tožbo

proti tiskarju. Ako policija, ki je z zabrano lista že dosegla svoj namen, ne vloži tožbe, zgubi zaplembo svojo moč in država mora povrniti nastalo škodo tis-karju. Policija, da obvaruje državo škode, vloži tožbo in sodniki bodo morali soditi, sicer bi — po srbijskem sistemu — morali sami plačati škodo tiskarju. Iz teh primerov se vidi, da je policija po nameravanem za-konu vsemočna. Najbolj nedolžno kritiko kake vladne ali policijske stranke mora policija zapleniti in po su-kcesivni odgovornosti so uredniki, tiskar in kolporter že vnaprej sojeni in obsojeni. To je višek najbolj odurnega bizantinizma.

Toda še ni konec »državotvornih« neumnosti. Glede razzaljenja časti mora urednik tekom enega meseca ob-javiti poslani mu popravek. Če to ne stori, mora nasto-piti dokaz resnice. Toda priče mora pripeljati urednik seboj, ker jih sodišče v tiskovni pravdi po novem na-črtu ne more prisiliti, da pridejo na razpravo. In če glavne priče nočejo izpovedati? Kaj potem? Urednik, ki je sicer objavil resnico, je — lažnik. K temu pa še ob-sodba in stroški. Kaj se to pravi? Ali je to pravica? Ali je taka država še pravna država?

Dočim se po vseh državah ščiti uredniška tajnost, se pri nas ustvarja zelo nevarno polje najgrše korup-cije.

Člen 41. vsebuje namreč »princip denunciacije«. Ako urednik pri glavni razpravi pove piševo ime, mora sodišče urednika oprostiti. Tako določilo se bo tudi iz-rabljal za denar in odpiralo vrata korupciji. Na isti na-čin bodo tudi priče mogle »sijajno zaslužiti.«

Dovolj samo teh nekoliko navedb iz tega zloglas-nega načrta tiskovnega zakona, a da ne govorimo o svo-bodi tiska, katero bo odmerjala — policija.

O pravici in pravičnosti pa v centralizmu itak ni govora.

Politični položaj.

Razkol med demokrati. O resnosti razkola med poli-cajdemokrati poroča hrvatsko časopisje iz Beograda sle-deče: Kakor kmo že javili pred nekoliko dnevi, pre-življa demokratska stranka v dosedanjí strukturi svoje poslednje dneve. Niti voditelji demokratov si niso več edini med seboj. Prepričani med Davidovičem in Pribiče-vičem ni več nobena notranja strankina tajnost. Da-vidovičeva skupina je nezadovoljna z današnjim radi-kalnim režimom in to osobito južnosrbski poslanci. Razven tega pa še zahteva Davidovičeva grupa močnej-šo orijentacijo v jugoslovanskem smislu in prav poseb-no še napram Hrvatom. V javnosti se že govori, kako da ustanavljajo dr. Ribar, Andjelinič ter Kučič z dr. Smodlakom, Tomljenovičem in Rojcom novo stranko. Treba omeniti, da stojijo za Davidovičem tudi vsi oni demokratje, ki so izstopili iz stranke radi Pribičevića. Emancipirajoč se od Pašića in Pribičevića, hočejo dose-či trezni demokrati relativni uspeh napram Hrvatom in pritegniti potom svojih prijateljev izven parlamenta večji del Hrvatov na teren resne državne politike. V to svrhu se je mudil v Beogradu bivši hrvatski ban La-ginja, ki je imel daljši razgovor z demokratskima po-slancema: Kučičem in Andjeliničem. Zadnji čas se je prelevil Pribičević v večjega prijatelja radikalov nego demokratov in in se z nekaterimi demokrati niti ne po-zdravlja več. Je že javna tajnost, da je Pribičevićeva združitev z radikali, v kolikor se tiče Pašića in njegovih kimovcev, dovršeno dejstvo. S Pribičevićem bo zastupila demokrate cela troperesna dinastija Pribičević; od Hrvatov pa poslanci: Edo Lukinič, Krizman in Vilder; od Slovencev: Kukovec, Jerjav in Reisner; od Vojvo-dincev: Mijatović in Zarko Jakšić; od Srbijancev pa: dr. Voja Marinković, ki je izdelal volilni zakon za ra-dikale. Od vojvodinskih demokratov še kolebajo na dve plati: Svetozar Popović in Vuletič tako, da ne bo imel Pribičević za seboj več nego 15 demokratskih po-slancev. V radikalnih krogih in to med Pašićevimi pri-staši se govori o mogočnosti revizije strankinega pro-grama in celo o izpremembi strankinega imena radi združenja z nekaterimi demokrati. Večji del radikalnih prvakov pa je odločno proti vsaki fuziji z demokrati in so prepričani v slučaju Pašićeve smrti, da je poleg Ljube Jovanovića še edini Stojan Protić oni mož, ki bi zamogel obdržati stranko v nerazcepljeni celoti. Ti radi-kalni prvaki so proti vsaki Pašićevi združitvi s Pribiče-vičem, proti reviziji strankinega programa in poseb-no še proti spremembi imena. Ravnokar omenjena radi-kalna skupina je prepričana, da je g. Svetozar Pribičević doigral svojo politično vlogo.

Za spoj radikalov in demokratov in sicer najbesnej-ših radikalov in Pribičevićevih policajdemokratov se trudi Pašić in Pribičević, kakor poroča beograjsko »Vi delo« od dne 25. t. m. Iščeta namreč novo skupno stran-karsko polje, ker sta oba v svojih strankah na zelo sla-bih nogah. Pristaši enega in drugega naj bi ustvarili — skupno stranko. Stvar je baje že sklenjena in iščejo se samo še formalnosti, da se to objavi. Ta fuzija misli no-siti pompozno ime »nacionalnega bloka«, ki bi sprejel seveda vse jugošaiste in velestrbske šoviniste, ki skušajo doslej životartiti pod imenom »Srbske stranke.« Ta stran

ka je imela pred kratkem svoje izvanredno zborovanje v Beogradu in »Balkan« pravi, da je bilo navzočih 99 »delegatov.« Za predsednika je izbran Boža Savič, zlo-glasni šovinist in urednik nekdanjega zloglasnega »Ma-lega Zurnala«, podpredsednik je pa njegov brat Svetolik Savič, urednik šovinističnega »Balkana.« Tako se je po-javila nova politična dinastija Savičev in ker se »Bal-kan« v zadnjem času tako toplo zavzema za Pribičevi-ča, je lahko sklepati, da imajo bratje Pribičevići in pa bratje Saviči skupne interese nekega »nacionalističnega bloka.«

Od kedaj teko obresti za ameriansko posojilo? — Po dogovoru glede posojila Blerove bančne skupine ima naša vlada plačevati obresti od dne 1. junija, četudi je bilo posojilo šele sedaj izglasano v skupščini. Tako stoji stvar in minister financ je od nje odvrčal vsako pozornost. V raznih krogih se še sedaj govori, da s po-sojilom sploh ne bo nič, češ, da se zdi amerianskim kapitalistom cela stvar preveč riskantna. Tudi to bi bilo mogoče, znano je, da so bili ameriški bančni agenti pri zunanjem ministru dr. Ninčiču, naj bi odvrnil in odbil posojilo nasprotno propagando, ki se širi naokrog ter skozi jugoslovansko prebivalstvo v Ameriki odbija tudi amerianske denarne kroge. To seveda ne bo toliko po-sebna propaganda, kakor pa razne druge vesti o naših razmerah, ki tudi za tuje kapitaliste in špekulante ni-so posebna atrakcija. Govori se tudi, da v javnost lan-sirana vest o Narodni banki doseplem čeku na 15 mili-jonov dolarjev ne odgovarja resnici ter da je izdana sa-mo zato, da bi na zunanjem tržišču zbudila interese za naš denar ter tako izboljšala našo valuto.

Po Pašićevi avdijenci na Bledu se mnogo govori in razmišlja v političnih krogih. Pašić se je od kralja ne-navadno hitro povrnil, Balugdžić — je pa še ostal na Bledu. Pašić in Balugdžić sta bila že velika prijatelja pa tudi velika sovražnika in sedaj se razmišlja in ugiblje, ali je prišel Balugdžić iz Aten, da Pašiću po-maga, ali pa, da ga izpodrine.

Lista državnih svetnikov, katero sta sestavila ra-dikalni in demokratski klub, je podpisana. Listi piše-jo, da jo je Pašić vzel s seboj na Bled in kralj, da jo je podpisal.

Svetozar Pribičević se vriva v ministristvo policije, kjer le more. Na eni zadnjih skupščinskih sej je samo-voljno, brez vsakega odobrenja zastopal policajmini-stra ter se hudo košatil.

Vprašanje policajministra, ki je povzročalo že to-liko sporov med radikali in demokrati, je nenadoma ventiliral Pašić z izjavo, ki je za radikale zelo pre-senetljiva, za demokrate pa prav razveseljiva. Rekel je namreč, naj ostane sporazumno »kao što je to i do sada bilo«. To že cika nekam na »nacionalni blok« Pašića s političnimi dinastijami bratov Pribičević, bratov Sa-viž in drugih »državotvorcev«.

Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

»P o b e d a« pravi, da je odlok sveta Zveze narodov o sporu med Bolgarijo in sosedni postavil zadevo na sta-lišče sofijske vlade, ki je vedno želela mirnim potom rešiti celo stvar na podlagi neposrednega sporazuma in mešane komisije za preiskavo dejanskega stana. Sosed-ne vlade so se temu uprle z grožnjami, toda dogodki so dali Bolgariji prav in londonski sklep je priznal upra-vičenost naše zahteve, da se izvrši nepristranska me-d-naroda preiskava. Bolgarija je z uspehom zadovoljna.

»P r e p o r e c« je z uspehom manj zadovoljen, ker bo Bolgarija v neposrednih pogajanjih samo proti trem sosedom, ki si prisvajajo vlogo obtožiteljev in sodnikov obenem.

»Z o r a« komentira vest iz Londona, da je svet Zve-ze narodov razpravljal o bolgarskih narodnostnih manj-sinah in da je izjavil, da je vedno pripravljen razpravljati s temi manjšinami in o njihovih zadevah. Z ozi-rom na to zahteva »Zora«, da mora Zveza narodov ču-vati strogo tajnost podpisov na peticijah, ker bi sicer ob vednosti lokalnih oblasti podpisniki stavliali v nevar-nost svoje življenje. Društva bolgarskih emigrantov bodo v tem oziru imela lažje stališče in bodo mogla za-stopati svoje zasluženo ozemlje. Zveza narodov bode morala stopiti v neposredno zvezo z bolgarskimi manj-sinami. V okolici Caribroda in Bosiljgrada bodo dele-gati Zveze narodov imeli dovolj prilike videti na last-ne oči, kako so pregnani bolgarski učitelji, zaprte bol-garske šole in cerkve. V Macedoniji je isto. Bolgarski škofje so odstavljeni in na njihova mesta so prišli srbs-ki in grški škofje in duhovščina. Bolgarski škofje so bili postavljeni v dobi sultana Abdula Hamida na po-dlagi plebiscita, za katerega se je zahtevalo najmanj dve tretjini glasov. Kljub neprijateljskemu držanju turskih oblasti je plebiscit izvršen v popolno zadovoljstvo bol-garskega prebivalstva. A danes? Danes se prebivalstvu celo prepoveduje govoriti bolgarsko.

»D n e v n i k« vzporejuje postopanje Rumunije s postopanjem Jugoslavije in Grške napram bolgarskim manjšinam. Srbija zanika obstoj Bolgarov v Macedo-niji, češ, da je prebivalstvo v Macedoniji neko nedolo-

čeno slovansko pleme in zato jim ne priznava pravice do svojih šol in cerkva.

Londonški «Observer», ki se smatra kot tolmač idej Lloydja Georgea, je nedavno priobčil članek o balkanski spravi. O Rumuniji, deloma tudi o Grški pravi list, da obstajajo znaki za spravo z Bolgarijo. Ne tako Srbija. Nedavno so Srbi postavili v Surdulici spomenik, da tako ovekovečijo spomin Srbov, katere so baje Bolgari pobili v svetovni vojni. Ob tej priliki so govorniki rohnili proti Bolgariji in časopisje je prineslo razpaljive članke skrajne mrznje proti Bolgarom. Nekaj mesecev prej je bil odkrit sličen spomenik v Nišu, kamor so položili kosti 94 duhovnikov, katerih smrt se pripisuje Bolgarom. To je globoko potrla bolgarsko javnost, ki v takih dogodkih vidi sredstvo ovekovečenja, podžiganja strasti sovraštva srbskega naroda proti bolgarskemu narodu. Govori se, da nameravajo Srbi postaviti enak spomenik tudi v Macedoniji in sicer na Ohridskem jezeru. S tako politiko na Balkanu ne pridemo nikamor naprej, dasi je polno življenjskih interesov, ki zahtevajo spravo in prijateljstvo.

Bolgarske vesti.

Na obvezno delo je bil dne 26. t. m. poklican šesti poziv sofijskega prebivalstva. Obvezno delo bo trajalo deset dni.

Stoletnico rojstva prvega bolgarskega pesnika Cintulova se praznuje oktobra meseca v njegovem rojstnem kraju Slivnu. Poseben odbor pripravlja program slavnostnih dni.

Sobranje je po 20dnevem odmoru spet otvorilo svoje seje. Na dnevnem redu je načrt zakona o reparacijah. Finančni minister Turlakov je razložil položaj in pojasnil stališče vlade napram zahtevam medzavezniške komisije. Za njim je socialist Pastuhov v imenu opozicije izjavil, da vlada more računati na podporo opozicije, da se doseže skupni cilj, ker nikdo nima pravice vsiljevati svoje zakonodajstvo. Svoje dolžnosti bo Bolgarija izvršila v mejah možnosti. — Nato se je debata odgodila.

Po svetu.

Kriza italijanske vlade. Giolitti, ki se nahaja sedaj v Rimu, je prejel od kralja nalog, da sestavi novi kabinet. Ako bo Giolitti prevzel poverjeno mu nalogo, bo sestavil kabinet velike nacionalne unije, v katerem bodo: Orlando, Bonomi, Salandra in Nitti.

Proti komunistom. Nekateri člani češke vlade kažejo voljo, slediti vzgledu Pašičeve vlade ter postaviti komunistično stranko izven zakona. Socijaldemokratsko «Pravo Lidu» pa odgovarja na to, da socialisti in tudi druge močne stranke ne bodo glasovale za tak zakon.

Kriza poljske vlade. Po Varšavi so se vršile demonstracije, na katerih so množice zahtevale, naj se prisili Pilsudskega, da bo potrdil Korfantiya ministrskim predsednikom. Poljski parlament pa je odklonil z 205 proti 187 glasi predlog, da bi predsedoval novemu kabinetu Korfantiya. Nacionalni demokrati in člani drugih desničarskih strank so po odbitju tega predloga demonstrativno zapustili zbornico.

Angleška javnost proti kolonialnim trupam v Nemčiji. Po propagandnih in apelihi ženskih in dobrodelnih društev je zavrelo v angleški javnosti veliko ogorčenje proti Franciji, ki pošilja divjaške črnce in druge kolonialne trupe v zasedena nemška področja. Afrikanška nekultivirana soldateska počenja strašna nasilja, črnci posiljujejo in mučijo bele žene, plenijo lokale in v krajih, kjer so nastanjeni ti vojaški oddelki, vlada tudi v drugih ozirih najhujši teror. V angleškem parlamentu so stavljene interpelacije, ki zahtevajo in tervencijo in nastop angleške vlade proti temu nasilju in divjaštvu. Skrajni čas je že, da ob sodi kulturni svet francosko zmagovalce, ki okužuje in tepta Evropo z afrikanškimi divjaki. Ta «cvet» francoske vojske je polnil svoje krušne torbe z odrezanimi nosovi in ušesi pobitih sovražnikov in še danes, ko obhajamo žalostno osmo obletnico največjega svetovnega zločina, se podijo te divjaške tolpe po zapadno-evropskih pokrajinah.

Ruska sovjetska vlada in Rumunija. Sovjetski komisar za zunanje zadeve je poslal rumunski vladi noto, ki zahteva prvič, da Rumunija takoj preneha s podpiranjem vseh vojaških organizacij, ki so naperjene proti Rusiji, da jih razoroži in razpusti, drugič pa, da naj vendar že enkrat preklicne vesti o dohodu ukrajinskih zrakoplovov, ki naj bi v Rumunijo prinašali komunistično propagandno literaturo. Ruska nota pravi, da je rumunski vladi dobro znano, da to ni res in zato naj tudi resnici na ljubo take vesti dementira. Rumunska vlada se je posluževala lažljivih vesti, da z njimi opravi svoj teror proti delavstvu in proti celokupnemu Besarabskemu življu.

Beleške.

Mimo državne oblasti. G. Jerinič, urednik «Hrvatskega Samobrana» v Šibeniku razglša po raznih listih: «Dne 23. t. m. ob 100. uri dopoldne je prišla v moje stanovanje v Šibeniku z g. Guberinom na čelu, da mi skroči zaključek Jug. nacionalne omladine, sprejet na nje ni seji od 22. t. m. Ta zaključek se glasi: 1. da se «Hrv. Samobran» ne sme več tiskati v Šibeniku in 2. da mi fašisti zabranjujejo vsako politično delovanje med seljaki okrog Šibenika. Na moje zahtevo, naj se mi ta «prepoved» izda pismeno, je deputacija odgovorila, da je njena organizacija sklenila, meni vse to ustmeno sporočiti. Na moje opazko, da je edina državna oblast poklicana nadzorovati politično delovanje posameznih državljanov, je dal g. Guberina za odgovor, da so oni sami

ureditev države — brez in mimo državne oblasti vzeli v svoje roke. — Sporočene prepovedi nisem vzel na znanje in g. Guberina mi je še rekel: «Premislite se, ali so vam dražji žena in otroci, ali pa list!» — Nato sem odgovoril: «Delajte po pameti in varujte se zločinov.» — Potem so gospodje zapustili moje stanovanje. — Pred enim letom je izglasana in kupljena ustava, češ, da se bo s tem zjamčila osebna in imovinska svoboda, danes pa v zasmeh ustave in državne oblasti prevzema v nacionalistične krinke zavita fakinaža oblast nad imetjem, svobodo in celo življenjem sodržavljanov v svoje roke.

Šola za kačake. Beogr. «Balkan» prinaša tole sliko iz SHS vojske: «Neki naš bister kaplar iz Gruža vodi dva vojaka Arnavta, ki sta pobegla iz zaporov, nazaj na komando. «Ali si imel težko muko z njima, ko si ju vodil?», vpraša neki potnik kaplara. — «Nisem, mirni ljudje so to in tudi kot vojaki niso slabi. V zaporu sta bila ta dva radi samih malenkosti», odgovarja kaplar. — «Pa čemu sta tedaj utekla?» — «Predpisane hrane ni sta dobila, mučena sta bila in tepena, Arnavt se da pa rajši ubiti, kakor pa da ga pretepa!» — «No, sedaj bo njima še hujše.» — «Vse bodeta prenesla in maščevala se bodeta za prežete batine. Čim odsluži svoj rok ti tak človek ob prvi priliki iz prve zasede ubije kakega našega oficirja. Na to naj se zmisli oni «profos» v oficirskem mundirju, ki še s svojim oficirskim korobacem pašuje tam gori v gradu.» — Vlak dospe v Varadin in naš kaplar izstopi s svojima Arnavtima. — «Balkan» seveda pozablja, da se je ta «profos» takih metod sedaj naučil in da poprej vojaški zapori niso bili šola za kačake. Po celo leto niso trpeli vojaki radi malenkosti v zaporih na «preiskavi», ki se nikdar ne dovrši, ker se akti izgublajo in se končno ne ve več, čemu so ljudje zaprti. Vojni minister pa pravi, da so krivi poslanci, ki ne dovolijo dovolj kreditov za večje število vojaških sodnikov.

Dnevne novice.

Katoliški shod v Ptuj se vrši dne 6. avgusta in ne 6. aprila, kakor nam je to v zadnji «Straži» potvoril tiskarski škrat «avgust» v «april».

Katoliški shod za celo Posavje se bo vršil v nedeljo, dne 3. septembra v Brežicah. Vse bližnje in bolj oddaljene sosede opozarjamo, že danes na ta televažen shod in prosimo, da opustijo ta dan vse manjše krajevne prireditve. Ta dan mora vse, mlado in staro, možje in žene, sploh vsi, katerim je količikaj pri srečju pravična ureditev vsega javnega življenja, pohiteti v Brežice, da tamkaj z vso odločnostjo povdarjajo in manifestirajo za katoliška načela, ki morajo prevladati vse naše javno življenje. Vse predpriprave se vršijo po določenem načrtu, naprošeni so najboljši govorniki; ako bodo tudi vsi, ki so prejeli tozadevne okrožnice, storili v svojem okolišu svojo dolžnost, potem je sijajni uspeh že vnaprej zagotovljen. Na delo! Vsi na noge v sveti boj za krščanska načela!

Tridesetletnico mašništva so obhajali pri preč. gosp. dekanu v Zavrču dne 25. julija t. l. duhovniki, ki so stopili v dušno pastirstvo leta 1892, katere slovesnosti sta se udeležila tudi bivša profesorja jubilarcev g. kapiteljski vikar dr. Matek in g. ravnatelj Zidanšek. Na predvečer je proslavil jubilate domači pevski in tamburaški zbor. K prelepi spodbudni pridigi g. kapiteljskega vikarja in slovesni sužbi božji se je zbralo polno ljudstva, ki je tako počastilo domačega g. dekana, kakor tudi druge jubilate. Dal jim Bog še zlati mašni jubilej.

Razlika med beograjskimi in prečanskimi sekundariji po bolnicah. V zadnjem času smo brali v časopisju, da so v Sloveniji vsi sekundariji odpovedali svojo službo. In zakaj? Prvič zaradi mizernih razmer v naših bolnicah, drugič pa radi tega, ker so drugače plačani nego sekundariji v Beogradu ali Zagrebu. Sekundariji v beograjskih bolnišnicah so nastavljeni kot uradniki X. činovnega razreda in imajo prosto hrano v bolnišnicah, dočim plačujejo sekundariji po 12 K dnevno za hrano; v Sloveniji pa sekundariji, torej ljudje s popolno akademsko izobrazbo sploh niso uvrščeni v noben činovni razred, ampak delajo samo kot praktikanke; obenem so jim pa povišali hrano za 150 odstotkov, tako da plačujejo sedaj po 48 kron dnevno. Zato so bili prisiljeni, da so morali odpovedati službo. Kaj bo nastalo iz tega? Vsi vemo, da potrebujejo baš bolnice najbolj praktičnih, za svojo službo vnetih in izobraženih zdravnikov. Taki pa seveda zahtevajo primerno plačo. Sedaj bodo šli v bolnico samo tisti zdravniki na službo, ki je drugje ne morejo dobiti, ker so slabše zdravniki. Tako bo prišlo, da bomo imeli v bolnišnicah najslabše moči, da si bi morali imeti najboljše. Ali bo potem ljudsko zdravje napredovalo tako, kakor bi bilo potrebno? Mislimo, da je tu treba nekaj storiti pri zdravstvenem ministrstvu, da ukrene potrebno, da se prepreči nazadovanje našega narodnega zdravja.

Razlika med usmiljenkami in drugimi ženskimi strežniškimi društvi. Naše usmiljenke, ki tako požrtvovalno skrbijo za ljudstvo in ki so po svojem poklicu bolniške strežnice, morajo za vse svoje potrebščine plačati carino, dočim imajo vsa druga ženska strežniška terih namen je samo to, da se žrtvujejo za splošno ljudstva carine prost uvoz za te potrebščine. Tu bi se ne smela delati izjema, zlasti pa ne v škodo tistih, kasko korist.

Nekdaj in sedaj. V Sloveniji imamo v bolnicah letno okoli 5800 bolnikov. Petino od teh jih vsako leto umrje; drugi so se pa večinoma vračali ozdravljeni domov, ker je bilo v naših bolnicah izvrstno poskrbljeno zanje v vsakem oziru. Danes pa vidimo, da morajo ljudje, ki so komaj na pol ozdravljeni, že iti domov, če le

morejo stati na nogah, tako da so doma svoji držini v nadlego in da jo upropaščajo.

Kako je z distriktnim zdravnikom v Poljčanah? Distriktni zdravnik bi moral biti v Poljčanah, tam ga plačujejo, zdravnik pa stanuje v Rogaški Slatini, ker tam je bolj udobno življenje, in pride samo od časa do časa malo pogledat v Poljčane. Tamošnje prebivalstvo je poslalo že mnogo pritožb na pristojno oblast; toda nikdo se ne zmeni, da bi poskrbel, da bi bil zdravnik res tam, kjer je njegovo mesto. Seveda se pri tem distriktni zdravniki po pravici sklicujejo na svojo mizerno plačo. Imajo po 5 dinarjev na dan z vsemi dokladami vred. Sigurno je da bi delali z mnogo večjim veseljem za narod, če bi bili za svoj trud nagrajeni tako, kakor je primerno.

Velikanska carina na zdravila. Pred letom dni je nastopila v Trbovljah epidemija. Pri tej priliki se je izkazalo, da je bilo premalo preskrbljeno za slučaj epidemije, ljudje so mnogo trpeli radi pomanjkanja zdravil, zdravniških prostorov in zdravnikov. Tudi danes se pritožujejo zdravniki, da je baš na zdravila naložena tako velikanska carina. Država bi morala baš tam, kjer gre za največji zaklad ljudstva, za ljudsko zdravje, na vsak način popustiti. Baš tu bi morala opustiti vsako carino, ker mi nimamo v lastni državi dovolj tovarn za zdravila, ampak moramo zdravila uvažati iz tujine.

Ali je to učitelj? 1. Ob priliki cerkvenega obhoda v Guštanju dne 29. junija t. l., katerega so se udeležili tudi guštanjski Orli in naraščaj v kroju, se je izrazil naš Orlič od strani tukajšnjih šolarjev-Sokoličev z žaljivko «čuki». Obrnili smo se zato do staršev enega Sokoliča-izzivača, nakar je prišla zadeva pred, na tukajšnji šoli v Guštanju nastavljenega učitelja Janka Gačnika, ki je v šolski sobi pri pouku srbohrvaščine dne 10. julija vprašal šolarje-Orlič, ali se je opazka «čuki» res rabila. Orlič so to res potrdili. Posebno pogumno je nastopil eden najmlajših Orličev imenom Alojz Glavar. Učitelj, ki je strasten pristaša sokolstva, je skušal Orliču trditve spodbiti, češ, da ne bo res, da se laže. Ker se pa fantič ni dal ustraševati in se v trditvi omajati, je nahljil imenovani učitelj Janko Gačnik Orliča z besedami: «Niste samo «čuki», ampak svinje ste!» Priče: Vsi navzoči šolarji pri pouku srbohrvaščine dne 10. julija 1922. — Pripominjamo pa, da je imenovani Orlič Alojzij Glavar, par dni na to trditve, da se je rabila 29. junija psovka «čuki», vpricho očeta prizadetega Sokoliča-izzivača, utajil, to pa vsled strogega nastopa dotičnega moža. A fantič sedaj še vedno vztraja pri trditvi, kot jo je povedal 10. julija učitelju Janku Gačniku. 2. Na nedeljo popoldan 16. julija sta se spustila dva člana guštanjskega orlovskega odseka: br. Maks Sadvnik in br. Jožef Gostenčnik, provocirana od učitelja Janka Gačnika, s slednjim v živahno, ostro debato. Učitelj se je hudoval nad Orlič in rekel med drugim: «To niso samo «čuki», ampak svinje, kar sem jim tudi v šoli rekel.» Ker sta se imenovana brata Orlič čutila po izgovorjenih besedah prizadeta in žaljena, sta prišla učitelja takoj pri besedi, nakar jima je odgovoril: «Besede «čuki» in «svinje» ne veljajo vama, ampak le šolarjem-Orličem.» — Tako dopis, ki podaja samo dejanski stan in suha dejstva. V njem je reliefno izraženo skrajno zastrupljeno ozračje, v katerem se giblje živ in diha naša uboga katoliška mladina. Vsak pritepenec, ki si lasti sokolski znak in učiteljski dekret, danes lahko nemoteno psuje celo v šoli na skrajno žaljiv in vse obsodbe vreden način otroke katoliških staršev. To je značilno za dobo, v kateri živimo. In Gačnik je pravi tip takega liberalnega učitelja. Kdo naj takemu, človeka nedostojnemu bitju še zaupa svojega otroka, kri svoje krvi? Celu brezverec bi se temu protivil, ker bi se njegov sin pri takem učitelju pač naučil dobro psovati, toda o oplemenitenju srčne kulture otroci pod takim «vzgojiteljem» ne morejo ničesar pridobiti. Zato vračamo Gačnikove psovke nazaj, odkoder so prišle in pozivamo šolsko oblast, da se posluži proti temu učitelju svojih pravic.

Slovenski orožniki v Črni gori so zapadli v pravo suženjstvo v vsakem oziru. Služba strašno naporna, življenjske razmere obupne, predstojniki okrutni in nekulturni. Slovenski orožnik, zapadno-evropsko vzgojen, vaje kulturnega življenja, uvaževanja človeških pravic itd., je v teh razmerah izročen obupu, najrajši bi se neka mskril, kjer ga ne vidi živo bitje ter tam izidihnil svojo trpečo in užaljeno dušo. Pri slabi hrani in strašno naporni službi se vedno iščejo pretveze, da se slovenskega orožnika psuje in zapira. Kakor hitro se siromaka vzame na piko, zanj ni več pomoči, ker ni pravice, ni pritožbe. Po dnevi v neznosni vročini jih gonijo na težko delo, kakor nekda graščinski valpeti tlačane, po noči pa na patrolje in potere. Treba poznati kraje okrog Andrijevice, da si človek lahko samo približno predstavljaja, kaka je ta služba po divjih soteskah Trepče in Sekularja, po vratolomnih stezah, po temnih in divje razrašenih goščavah Koma in Murine, kjer je vse polno kačakov: enih, ki se že od nekda bavijo z roparskim poslom in drugih, ki jih je ustvaril današnji režim. Tu torej poteka mukepolno življenje slovenskih orožnikov, po dnevi pod pravih valpetskim bičem na delu, po noči pa v vedni nevarnosti, da strmoglavi v kak prepad ali pa pade od krogelje razbojnikov in drugih odmetnikov, ki so iz obupa in ogorčenja svoje golo življenje zaupali divjim goram. — Draginja je neznosna, celo pitno vodo je treba plačati — 4 do 6 dinarjev za 1 liter. Če je V. orožniška brigada že morala poslati svoje ljudi v te strašne kraje, kako more sedaj na nje popolnoma pozabiti, ko je vendar nemogoče, da bi dolgo držali v tako strašnih razmerah!

Gospodarska razstava in vinski sejm v Zagrebu. Hrv.-slav. gospodarsko društvo v Zagrebu priredi v le-

tošnji jeseni razstavo konj, goveje živine, zelenjave, sadja, grozdja in vina ter s tem v zvezi vinski sejm na prostoru zagrebskega velesejma. Razstava in sejm začne dne 17. septembra t. l. in traja razstava živine do zaključno 19. septembra t. l., vinski sejm pa do zaključno 23. septembra t. l. Na vinskem sejmu morejo sodelovati pridelovalci in trgovci z vinom iz Hrvatske in Slavonije, na razstavi pa imajo prednost pridelovalci in trgovci iz širše okolice Zagreba. Za živino so zagotovljene nagrade do 10.000 K za najboljšega žrebca in najboljšo kobiloplemko, bika in kravo. Za zelenjavo in sadje bo mesto Zagreb podelilo posebne nagrade. Razen denarnih nagrad razdeljevale se bodo tudi nagrade v gospodarskem orodju in strojih, kakor tudi častne diplome in priznanja. Ker so zaloge vina zelo velike in je upravičeno upanje na dobro trgatve, zato se povsod javlja veliko zanimanje za vinski sejm. Priglasnice in navodila razpošilja Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu, Wilsonov trg 2.

Prva prikazen za našo državo. Subotička D. D. Ferum je te dni izdelala za naše državne železnice prvih 40 čisto novih vagonov. Razven subotičke tvornice vagonov imamo še eno in sicer v Brodu na Savi.

Beograščani prednjačijo pred Bosanci. Vojno poveljstvo v Mostarju je razpisalo dražbo starih pušk. Za te puške se je predvsem zanimalo lovsko društvo iz Sarajeva in podvzelo vse korake, da kupi na javni dražbi kakih 50 teh pušk. Onega dne, ko bi se bila morala vršiti dražba, pa je vojaška oblast dražbo odgodila, češ, da je brezpredmetna, ker se je za nakup teh pušk javilo neko društvo iz Beograda in to društvo ima prednost pred vsemi drugimi «mušterijami» (odjemalci).

Divjaška žena. Dne 25. t. m. sta se sprla v Velikem Bečkereku zakonska Miklavž in Marija Djente. Po stanju sta zemljoradnika in je Miklavž že bil star 52 let. V medsebojnem prepiru je zgrabila Marija kladivo in česnila z njim moža tako po glavi, da se je onesvestil. V nezavisti ga je udarila s kladivom še 40 krat, dokler ga ni ubila. Divjaško ženo so zaprli.

Osemletni dečki so se stekli med seboj. Dne 25. t. m. sta se stekli v Novem Sadu med seboj osemletna fantalina Martin Harzer in Stefan Hin. Dečka sta se najprej mirno igrala v bližini novosadskega železniškega mosta. Med igrjo je prismolil Hin Harzerju zausnico, na kar je potegnil oklofutani nož in ga zasadil nasprotniku v trebuh. Harzerja so prepeljali v bolnico, kjer bo najbrž umrl.

Defraudant na debelo. Šef agenture «Export — import» v Subotici Ljudevik Simon je izvršil več poneverb in prevar v Subotici. Ko je zaznal, da stiče za njim policija, je vzel visoke predumje in pobegnil iz Subotice. Policija je dognala, da je poneveril Simon tudi v Novem Sadu večje svote. Zanimivo pa je to, da je dobil ta defraudant pred kratkim potno dovoljenje za vse države v Evropi. S pomočjo potnega lista je goljuf brez težko utekel v Italijo.

Hajdukovanje krog Sarajeva. Hajdukovanje se je razširilo iz južne Srbije že dokaj tudi po Bosni. V Bosni so se pojavili hajduki najprej v okolici Tešnja, a sedaj jih je že mnogo krog Sarajeva. Ti sarajevski hajduki so tako drzni, da napadajo in ropajo kar pri belem dnevu in na veliki cesti. Pri hajduških napadih trpijo največ muslimani. Prebivalstvo ne more poseči po samobrambi, ker so oblasti pobrale orožje katolikom in muslimanom.

Industrija šip v Belgiji. Visoki produkcijski stroški še vedno ne pustijo steklarski industriji, ki je v Belgiji tako razvita, do svobodnega razmaha. Tovarne so deloma primorane oddati svoje izdelke izpod produkcijskih stroškov. Ze dolgo časa čaka masa bolgarskih naročil na izvršitev. Dogovarja se, da se bo začelo prodajati potom zadrž.

Slovenska čitanka za IV. razred srednjih šol. Sestavil Josip Wester. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Strani 274. Cena vezani knjigi 30 din. — Tako imamo zdaj vse štiri čitanke za nižje razrede srednjih šol. Marsikaj bi iz starih čitank lahko izosta-

lo, kakor n. pr. Seidlov in Kodrov spis ter še nekaj drugih, ki so brez literarne vrednosti. Pogrešamo pa dr. Fr. Detelo in Izid. Cankarja. Jezik je vobče pravilen.

«Vzor-človek ali osebnost kot ideal» je naslov novi knjigi izpod peresa mariborskega bogoslovnega profesorja dr. Jeraja. Knjigo je založila Cirilova tiskarna in stane 10 dinarjev. K stvarni kritiki o priporočljivi knjigi se še povrnemo.

Iz Maribora.

Obsojeni občinski svetniki. V seji občinskega sveta se je občinski svetnik Miha Vahtar bridko pritoževal nad županom, ker ga je ta moral kaznovati z denarno globo. G. Miha Vahtar je bil namreč tudi med tistimi, ki niso hoteli plačati davšine za ponočnjake ter so se zoperstavili uradnim organom. G. župan obupajočemu Vah tarju mirno pojasni, da morajo občinski svetniki dajati svojim volilec lepe vzgled in morajo davke, za katere so sami glasovali, z veseljem in radi plačevati. Nikakor pa se občinski svetniki ne smejo zoperstavljati uradnim organom, kajti čast občinskega svetništva zunaj magistratne zbornice nikogar ne ščiti. Zato prosi občinske svetnike, naj bodo lepo pridni in prijazni, in zvečer naj gredo pravočasno domov ali pa naj lepo plačajo «ponočnjaški» dinar, da ne bo zopet treba rabiti šibe. Tudi predsednik gremija g. V. Weixl je moral plačati radi enakega prestopka kazni in enega svetnika je g. župan moral celo javiti državnemu pravdnistvu radi § 104. Občinski svetniki JDS so to pridigo g. župana zvesto poslušali in storili trden sklep, da z občinskimi uradnimi osebami ne bodo več zobali črešenj, ker jim pride stvar predraga.

Kulturni tajnik mariborske JDS prof. Voglar sklicuje v agitacijske namene seje političnih odsekov v ravnateljstvo pisarno drž. ženskega učiteljskega v drž. uradne prostore, ki so obenem last mestne občine. Tozadevno je interpeliral klub SLS mestnih odbornikov na svoji seji 28. t. m. župana Grčarja. Župan je rekel, da je bila svojčas dovoljena uporaba šolskih prostorov za politične shode z dovoljenjem krajnih šolskih svetov, a že nekaj časa sem je prosvetno ministrstvo prepovedalo vsakršno uporabo šolskih sob v politično agitacijske svrhe. Za to naredbo zna vsak vaški demagog, samo g. prof. Voglar ne! Gospod župan predlaga, da se odsotnega g. Voglarja glede zlorabe ravnateljske pisarne zasliši in potem cela zadeva naznani Višjemu šolskemu svetu, da bo tudi ta zvedel, kako pozna in izpolnjuje g. Voglar prepovedi političnega tovariša g. ministra Pribičevića. Za županov predlog, da se nekulturnega Voglarja zasliši in naznani Višjemu šolskemu svetu, so glasovali vsi odborniki z demokrati vred. Mariborski demokratje so torej sami obsodili početje svojega «kulturnega tajnika» — na vseh poljih proslulega Voglarja.

Poličijski zapori v Mariboru so baje v zelo slabem stanju. Vse podrt, umazano, polno sten in uši. Tako pravijo tisti, ki so se srečno rešili iz njih. Popravila bi stala 90.000 K. Poličijski komisariat zahteva od občine, da popravi te prostore. Občinski svet pa je mnenja, da mora policija sama skrbeti za hotel, v katerem prenočuje svoje redne in neredne goste, ker to občine prav nič ne briga. «Taborov» poročevalec je gotovo sedel na ušesih, da ni slišal utemeljevanja, zakaj je občinski svet odklonil popravilo poličijskih zaporov. Lažnjivo je tozadevno njegovo poročilo tudi zato, ker pravi, da so večinarji odklonili popravilo. Zahteva poličijskega komisarijata se je namreč slučajno odklonila soglasno, tako da so med «večinarji» tokrat bili tudi odborniki JDS.

V reklamacijsko komisijo je izvolil občinski svet dr. Anton Jerovška in Anton Krajčerja.

Verižniški fond, t. j. sklad, ki je nastal v Mariboru iz kazni verižnikov in iz razprodaje konfisciranih predmetov, znaša okrog 669.000 K. Ta denar bi seveda radi imeli v Ljubljani. G. župan pa se je zahtevi pokrajinske vlade postavil po robu in posrečilo se mu je, dobiti 400.000 K za državno deško zavetišče in za krajevno

zaščito dece, oziroma za deško in dekliško dnevno zavetišče, 269.000 pa dobi občina, da vsaj deloma krije izgube «pokojnega» obč. gospodarskega urada, katere je povzročil znani dr. Pfeifer.

Zadeva tvrdke «Danica». V Linhartovi ulici ob žel. progi, tam kjer se cepi koroška železnica od glavne proge, ima tvrdka «Danica» skladišče za razna olja: bencin in petrolej itd. Tvrdka se je vgnezdila z eksplozivnimi olji na omenjeni prostor brez dovoljenja magistrata. G. župan je na tozadevno interpelacijo izza predzadnje seje obljubil, da bo zadevo «Danice» preiskal in potem sporočil rezultat občinskemu svetu. Na zadnji seji je poročal g. Grčar, da je postavila «Danica» svoja skladišča za razna olja čisto po starih predpisih, ki so še danes v veljavi in torej ne more magistrat proti tvrdki ničesar ukreniti, dasi obstoja radi množin (12 vagonov) nakopičenega bencina in petroleja za celo mesto v slučaju eksplozije opasnost.

Za metulje. Muzejsko društvo v Mariboru bi rado kupilo krasno zbirko metuljev, kakor je ni kmalu najti. Zbral je te metulje bivši magistratni uradnik z velikim trudom. Zdaj pa se mu kakor vsem penzionistom slabo godi in ker suhih metuljev ne more jesti, je sklenil jih prodati za 40.000 K. Občinski svet sklence, da metulje morajo ostati v Mariboru, zato prevzame jamstvo, da bo Muzejsko društvo te pisane metuljčke res tudi plačalo, občina pa bo prihodnje leto dala za to izredno zbirko društvu 10.000 K podpore. Metulje bomo torej zdaj imeli v mestnem muzeju! Ko bi le še kdo zbral — metuljčke in pajke, ki predejo v žledecih lačnih mariborskih revežev, ter jih izstavil v mestnem muzeju. To bi bila socialna zbirka metuljčkov!

Nepotrebne šikane. Mariborska policija se udejstvuje na glavnem kolodvoru po čudnih in nekulturnih predpisih. V opoldanskih urah, navadno tik pred odhodom inozemskih vlakov, ne pustijo policijski organi nikogar na peron. Potniki, ki se nameravajo peljati proti Ptuj ali na Koroško, morajo v tej neznosni vročini čakati v razmeroma premajhni čakalnici. Zgodilo se je že, da so v prenapolnjeni čakalnici suvali nestrpni potniki noseče žene, kar se v veliki gnječi ne da preprečiti. Zakaj se izdajo tako čudne naredbe? Peron mariborskega kolodvora je velik dovolj, da se v poletni vročini lahko hladijo tu in inozemski potniki. Policija naj — če je to res tolike važnosti za obstoj SHS države — napravi nekaj kordon, da ne bodo mogli potniki inozemskih vlakov med naše ljudi, domačih potnikov pa se naj ne šikanira na tako nekulturn način. Človek, ki je pošteno plačal svoj vozni listek, naj ne bo izpostavljen v tej vročini mučnim torturam.

Vojaštvo dela nemir ponoči, da ljudje ne morejo spati, tako so tožili obč. svetniki g. županu. Vojaki imajo vaje pozno v noč, nazaj grede potem popevajo, trobentajo in bobnajo, da so žene in otroci ter dobri očetje, ki so ob polnoči in pozneje, že doma vsi prestrašeni in vznemirjeni. Pa tudi civilisti delajo velike nemire ponoči, vpijejo in kričijo ter pijani tulijo po cestah. To je škandal za Maribor. Občinski svetniki zahtevajo od župana, da vojaško oblast resno opozori, da vojaki ne bodo več kalili nočnega miru. Vojaštvo mora v prvi vrsti skrbeti za mir in red, ne sme pa povzročati nemirov. Za ta predlog niso glasovali samo protidržavni elementi JSDS, SLS in NSS, temveč tudi 6 državotvornih elementov iz JDS. To naj «Tabor» vzame na znanje, da ne bo pisal zopet, da so le razdirajoči elementi proti vojaštvu.

Pomanjkanje tobaka v Mariboru. Ze delj časa se opaža v našem obmejnem Mariboru občutno pomanjkanje tobaka. Skoro vse mariborske tobačne trafike, izvzeta je nekoliko glavna trafika, so že celi teden brez tobaka. Trafikanti-invalidi, trafikantinke-vdove z otroci so brez zaslužka. Če vprašas po vzroku tega nedostatka, dobiš skoro povsod enako se glaseč odgovor: Zanikrnost in brezbriznost tobačne uprave, ali pa: Kaj takega je mogoče le pri nas! V naši državi se pridelava tobaka dovolj, čemu torej treba, da moraš oblatiti vse trafike, ako hočeš dobiti kako cigareto.

LISTEK.

GLADIATORJI.

Druga knjiga. — Anteros.

(131. nadaljevanje.)

Tudi Kalha je bil na krovu galere. Zrl je na prelepe prizore krog sebe kakor človek, ki vidi v vsaki stvari Božjo dobroto. In njegovo oko je potovalo od solnčne obali in jasnega neba in lesketajočega se morja tja k ponosni postavi Eskini in k vitki Mariamni in njenemu ljubkemu obrazu, nato pa je poiskal zopet svoj zaklad, svoj pergamentni zavitek. Kajti pobožni starec je prebil marsikatero uro, ko so drugi počivali, pri branju sv. Pisma. Njegove ustnice so se premikale v molitvi in prosil je blagoslova doli z nebes na mladega učenca, ki ga je on spreobrnil, in na brata, ki ga je ljubil —

Ko je po posrečeni tribunovi zaroti pobegnil Eska iz cezarjeve palače, zanj ni bilo več varno v Rimu.

Julij Placid sicer ni dosegel vsega, kar si je želel kot plačilo za svoje izdajstvo, pa vklub temu je bil zelo nevaren nasprotnik, in jasno je bilo, da je moral Eska zapustiti Rim in bližino tega svojega smrtnega sovražnika, ako je hotel ostati živ.

Po smrti Vitelijeve in ko je Vespazian prišel do vlade, je bila Eleazarjeva navzočnost v Rimu nepotrebna, celo neprevidna. Zato se je pripravil na odhod. Eska si je pridobil toliko zaslug za Mariamno, da ga je Eleazar rad sprejel pod svojo streho pod pogojem, da se bo držal nekaterih predpisov judovstva. Skril ga je pri sebi, dokler je še bil v Rimu, in mu je dovolil, da sme spremljati malo judovsko družino na njenem potovanju v Jeruzalem.

Po mnogih vharjih in raznih dogodkih je bilo pol pota storjenega in nagnjenje, ki je vzkilo med Esko in Mariamno, se je razcvetelo v veliko čuvstvo, ki obsega celo življenje, celo večnost.

In uživala sta čašo sreče brez kaplje grenkobe, hvaležna za sedanjost in zaupajoč v bodočnost. Še le včeraj sta doživela vihar, jutri jima bo morebiti grozila nevihta, mnogo nevarnosti sta prebila, druge so ju čakale — pa danes je bilo nebo mirno in jasno in solnčno in vse je dihalo zadovoljstvo, varnost, počitek —

«Nikdar več se ne bova ločila tukaj na zemlji!» je šepetal Eska, ko sta slonela čez pregrajo in njegova roka je iskala Mariamno in jo je nežno stisnila.

S svojimi velikimi, ljubečimi očmi, polnimi solz, se je sklonila k njemu, bliže in bliže, da se je njeno lice naslonilo na njegovo ramo, kvišku je pokazala in odgovorila z rahlim resnim glasom, ki ni poznal ne dvoma, ne strahu:

«Eska, odslej ne bova ločena nikdar več!» —

Konec druge knjige.

Tretja knjiga.

MOIRA.*

I.

«Hiša, razdeljena zoper samo sebe —.»**

Praznik judovske Velike noči se je bližal.

* Boginja usode in maščevanja v grškem bajeslovju.

** Matevž 12. 25.

Vsako leto so Izraelovi otroci hiteli iz vseh delov sveta k temu prazniku v Sveto mesto. Na ta dan so obhajali spomin na rešitev iz krutih rok egiptovskega faraona, — na ta dan pa se imelo tudi izpolniti prerokovanje o razdajanju Jeruzalema in uničenju judovstva —

Pa prav k temu zadnjemu usodnemu velikonočnemu prazniku so se zbrale neštevilne množice Abrahamovih potomcev iz vseh delov Judeje, Samarije, Galileje, Pereje in iz vseh krajev sveta pri tempelju, ki ga je Salomon prvi pozidal in ki bi od njega naj kmalu ne ostal več kamen na kamenu.

Zvesti veri svojih pradedov in strogo se držeč vseh predpisanih obredov in ne dopuščajoč nobene izjeme, tudi v vojskinem času ne, so tisočeri in desetstisočeri hiteli v Sveto mesto — krog mesta pa se je ožje in ožje oklepala železna veriga Titove vojske in lakota in vse strahote obleganja so grozile prenapolnjenemu Jeruzalemu, — in rimski orli so prežali nad njim in nestrpnost čakali, kedaj se spustijo neustavljivo na svoj dolgo zaželjeni plen —

Duh bližajočega se razdejanja je ležal v zarači tihoti vročega paletinskega popoldneva, v plamenečih žarkih solnca, ki so se bliskali na pozlačeni tempeljski strehi. — Groznje so govorile temne ciprese v jeruzalemskih vrtovih in so molče kakor svareč prst kazale proti nebu. Konec in bližajočo se smrt je pomenjal orel, ki je tako pogosto višel na svojih orjaških perutih nad Svetim mestom, zroč na svoj plen, ali pa s počasnimi udarci, krvavim kljunom in polnim grlom plahutal v puščavo —

Kraljeva Hči sionska je ležala v zadnjem, smrtnem boju. Njeno prelepo obličje je bilo izpremenjeno, smrtnobledo, ponosno čelo sklonjeno in onemogli udje so se ji tresli v zadnjih življenjskih sunkih pod škrlatno, kraljevsko obleko —

(Dalje prihodnjic.)

Zvišane takse v stanovanjskih zadevah. Stanovanjski urad mestnega magistrata mariborskega razglasa, da se počenši s 1. avgustom t. l. zvišajo takse v stanovanjskih zadevah in sicer za prošnje ali vloge na 3 din. za prošnje, v katerih se zahteva pismena odločba ali odgovor, na 13 din., za pritožbe 13 din. in za vsako priložnost na 1 din.

Zadruga krojačev in sorodnih obrtov v Mariboru poroča: Skušnje učencev in pomočnikov dne 24. julija t. l. se je udeležilo 33 kandidatov. Izmed teh je bilo pet učencev, 19 učenik, 3 pomočniki in 6 pomočnic. Učenki Rozi Fras in Berti Cievarek je komisija izrekla pohvalno priznanje za zelo dobro in lično izdelavo oprostivnih predmetov. Za izborni izdelavo pomočniških komadov se je priznalo pomočnikom Leopoldu Drozg in Josipu Černe nagrada vsakemu po 100 K in pomočnicama Mariji Ambrož in Katarini Muhič nagrado vsaki po 50 kron.

Vpokojevcem južne železnice podružnica v Mariboru se javlja, da naj si takoj pridejo po izkaznice, ki jih dobe pri predsedniku vpokojencev južne železnice Ivanu Maček, Maribor, Wilsonova ulica št. 15.

Velik javen protestni shod priredi organizacija vojnih invalidov v Mariboru v nedeljo, dne 13. avgusta 1922 ob 9 uri dopoldne v Gambrinovi dvorani. Dnevni red: 1. Vlada in protežiranje Wranglovcev na škodo jugoslovanskih invalidov. 2. Raznoterosti. Tovariši invalidi! Pridite vsi kot en moč, da javno protestirate proti vladnemu nasilju v prilog nadležnim tujcem, ki nam odjedajo naš kruh, medtem, ko mi invalidi trpimo pomanjkanje. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Oficirji v pokoju in v ostavki, kateri živijo na teritoriju mariborskega vojnega okruha, se naprošajo, da čim prej predložijo mariborskemu vojnemu okrogu sledeče podatke: čin, ime in priimek, dan, mesec, leto in mesto rojstva, mesto stalnega stanovanja, ulica in številka, sedanji poklic in

fizična sposobnost. Tudi v bodoče naj se vsaka sprememba naznani omenjeni komandi.

Požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru se je priklopilak mestnemu telefonskemu omrežju in je dobila št. 306. Ta telefonska priklopitev je bila že skrajna potreba in dolgo trajajoča želja poveljstva tega društva. Ker pa stane taka priklopitev danes ogromno denarja, bi bilo temu društvu želeli, da bi imelo s svojo prireditvijo v nedeljo, dne 6. avgusta, povodom občnega zbora mariborske gasilske župe, popolni finančni uspeh, posebno še, ker si je radi nediscipline neke okoliške požarne brambe moralo najeti za to prireditev vojaško godbo.

Orlovski vestnik.

Okrožnica pripravljalnega odbora za orlovski izlet v Brno. Vsi udeleženci izleta naj se natančno drže sledečih določil: 1. Kaj vzame vsak s seboj? Kroj v kovčku: dvojno perilo, vojaška menažna skledica s krožnikom ozir. pokrovom, žlica, nož, vilice; Poedinci naj vzamejo večje steklenice za vodo. Provijan (hrana) za tri dni (vožnja tja in nazaj). Ne jemati s seboj preveč monopolnih stvari. 2. Polovična vožnja: a) Oni, ki vstopijo na progi Ljubljana—Maribor in Zagreb—Maribor dobijo na postaji poseben vozen listek brez vplačila proti članski izkaznici. Kdor še nima članske izkaznice, naj piše takoj zanj na pripravljalni odbor. b) Oni, ki se nameravajo do gorenjih glavnih prog peljati po drž. žel. ali stranskih progah južne žel., kupijo cel vozni listek do postaje glavne proge juž. žel. (Ljubljana—Maribor, Zagreb—Maribor) in si ta listek pridržijo. Ker bo s potrdilom in zletno izkaznico veljaven tudi nazaj. 3. Potni list: Za one, ki gredo s skupnim vlakom preko Dunaja naravnost v Brno je skupni potni list na podlagi dovoljenja DZ br. 10.277 min. saobr., za katerega mora vsak udeleženec ako tega še ni storil takoj poslati ime in priimek, rojstno leto in kraj, pristojnost, poklic. Oni, ki potujejo v Prago, ali, ki se ne vračajo s skupnim vlakom, morajo si oskrbeti svoj poseben potnilist. Vizum za Češkoslovaško in

Nemško Avstrijo reskri brezplačno pripravljalni odbor za pravočasno vposlane potne liste, ki se vrnejo v vlaku. Za vojne obvezance in aktivno službe vseh kategorij je izdano splošno dovoljenje vojnega ministra FD br. 33.606. Vendar mora vsak radi evidence pri svojem vojnem okrogu prijaviti (2 din kolek), da se udeleži izleta v Brno. Tej prijavi priložiti s 50 para kolekovano potrdilo pripravljalnega odbora, da se je prijavil za izlet. Kdor potuje v Brno in nazaj s skupnim vlakom, ne potrebuje posebnega potnega lista in nobenega osebnega dovoljenja (razen vojaškega) in pošlje le pripravljalnemu odboru pod točko 3 navedene podatke in eventualno še ne plačani obrok. 4. Finance: Kdor nima vplačanih vseh obrokov (prijavljenci do 15. VI. 1300 K, do 15. VII. 1400 K, po 15. VII. 1500 K) se po 3. avgustu ne sprejme več v skupni potni list. 5. Dr. Vinko Šarabonova knjiga «Čehoslovaška republika» je izšla z lepim zemljevidom in se naroča pri društveni nabavni zadrugi o 12 din. Dobila se bo tudi v vlaku. 6. Skupni vlak odhaja iz Ljubljane glavni kolodvor v sredo, dne 9. avgusta ob 16. uri 10 minut. Iz Zagreba ob 15. uri. Na vse postaje je priti vsaj pol ure prej. Na postajah južne železnice se bodo dajali ti listki že od dne 1. avgusta dalje proti posebni članski izkaznici. Pripis: Odsek naj obvesti o vsebini te okrožnice vse, o katerih mu je znano, da gredo v Brno. Druge informacije zlasti glede prenočišč in prehrane v Brnu se bodo dajale med vožnjo v vlaku. Bog živi! — Pripravljalni odbor za II. slovenski orlovski tabor v Brno.

Rožica s Krasa. Življenjepis vzornega mladeniča. Stane 3 dinarje in se dobi v Cirilovi tiskarni. To je res nekaj izpodbudnega in lepega, kar se nam nudi v tej knjižici, zato jo prav toplo priporočamo.

Gg. županom javimo, da morejo dobiti v Cirilovi tiskarni v Mariboru tiskovino na kateri lahko, poročajo okrajavaru vsakih 14 dni o stanju kmetijskih kultur. Pola stane 60 par.

Gospodinj, ki kupujete testenine, makarone zahtevajte samo

PEKATETE (testenine tudi same — makaroni)

iz staroznane tovarne Zaidaršič & Valenčič, Ilirska Bistrica

dobe se povsod. Zaloga: R. Bunc in drug, Ljubljana—Celje—Maribor.

Širite naše liste!

Naznanilo.

Okrajni zastop v Ormožu razpisuje mesto okrajnega tajnika. Plača XI. činovnega razreda drž. uradnikov z vsemi pripadajočimi dokladi. Prošnje na okrajni odbor v Ormožu do dne 10. avgusta 1922. — Dražba okrajnega avta v Ormožu se vrši dne 14. avgusta 1922, ob 11. uri dopoldna na dvorišču g. A. Kreutz, ključavničarja v Ormožu. Avto je tovorni, 2 tonski, trdke Fiat z železnimi obroči ter v dobrem stanju. Vzhlicna cena K 60.000.

Posedstvo z vinogradom 7 orolov je takoj na prodaj. Dunajski jarek 167, Rošpoh, Kamnica pri Mariboru. 1—338

S E N O
slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 5—323

Vinski kamen kupuje vsako množino po dnevni ceni Vid Murko, trgovina, Meljska cesta št. 24. Maribor. 2—3 333

Širite naše liste!

O V E S

kupuje po najboljši ceni 1—2 337

Matija Ziegler, Maribor, Glavni trg.

Repno seme se dobi v trgovini Vid Murko, Maribor, Meljska cesta št. 24. 2—3 334

Modele čevljev
v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavlja za tvorice obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala, prve vrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za tovarne obuvala. Nakup, reparatura in prodaja čevljarstev.

Zahtevajte prospekte od **Ralph F. Richter**, Subotica VI. Poučevanje v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvala. Zahtevajte prospekte! 2—331stl.

Trgovski vajenec s primerno šolsko izobrazbo se sprejme v trgovini Vid Murko, Meljska cesta 24, Maribor. 335 2—3

Mlade, čistokrvne pse, volčje pasme z rodovnikom proda po 800 K Hornický, št. 11 v Slov. gor. 2 2 332

POZOR!
Al. Gnušek, Maribor
Glavni trg št. 6,

prodaja žičnate žimnice (Drateinsatz) po K 50.—, atik-žimnice 3 delne po K 1900.—, impregnirane plaste za vozove, mlatilnice, konje kvadratmeter po K 250.—, vrvi za zvonove, studece, seno in perilo, vsaka debelost in dolgot kg K 100.—, 140.—, štrange za konje par K 44.— do K 90.—, uzde navadne in pletene po K 30.— in K 36.—, zaloga hlačeve, žamet rižasti, platna, racmošina, plavotiska, lincerdruk, cajghlače, spodnje hlače, srajce vsake vrste, predpasnike iz klota in plavotiska, obleke za dekleta, moške predpasnike, robce, slamnjače po najnižjih cenah. 2—10 331

AMERIKANSKI SINGER

Šivalni stroji dobijo se edino v naši lastni novi trgovini
Maribor, Šolska ulica št. 2
kakor tudi:

Singer olje
Singer igle
Singer šivalni stroji za rodbinsko rabo in obrtniške svrhe.

Prodaja na mesečno odplačilo (24 mesecev). Lastna mehanična delavnica za popravila vseh sistemov šivalnih strojev.

Singer šivalni stroji
Bourne & Co., New York
Maribor, Šolska ulica št. 2. 8—10 306

SLOVENSKA BANKA

Podružnica Maribor, Gosposka ulica št. 20.

Telefon 127. Centrala: Ljubljana. Rač. ček. zav. Ljubljana št. 12263.

Podružnice: Dolnja Lendava, Ljutomer, Novi Sad, Vrnika.

Vplačana delniška glavnica: K 30.000.000.—. Rezervni fond K 6.000.000.—.

Se priporoča za izvršitev vseh v bančno stroko spadajočih poslov.